

Onderwerp: **alternatief advies voor het beheer van ganzen**

Amstelveen, 7 juni 2011

Geachte heer Bleker / college van GS,

Eind mei 2011 kreeg u een advies toegestuurd van de zogenaamde Ganzen-7 met betrekking tot het toekomstige beheer van de ganzen in ons land. In dit advies wordt ervoor gepleit om in de zomerperiode zeer drastische maatregelen te nemen, waarbij honderdduizenden ganzen moeten worden gedood, om de populaties van verschillende ganzensoorten terug te brengen tot een lager niveau of zelfs tot nul. Wij als organisatie die opkomt voor de belangen van alle in het wild levende dieren, hebben met ongeloof en verbijstering kennis genomen van dit advies. De maatregelen die in dit advies worden genoemd, zullen niet bijdragen aan het doel te weten het beperken van de landbouwschade en het bevorderen van de vliegveiligheid. De maatregelen zullen slechts leiden tot veel onnodige slachtoffers. Wij verzoeken u daarom met klem het advies van de Ganzen-7 naast u neer te leggen.

Aangezien onze organisatie niet blind is voor de effecten van de aanwezigheid van ganzen in ons land - onze organisatie streeft naar een verantwoord faunabeleid - en blij is met de aanwezigheid van broedende ganzen in Nederland, willen wij u hierbij een alternatief advies aanbieden.

De Faunabescherming is ervan overtuigd dat een duurzaam beleid slechts kan worden gerealiseerd via een planmatige benadering op maat, gebaseerd op wetenschappelijke kennis en met respect voor de belangen van mens en natuur.

Uitgangspunten

Het uitgangspunt is dat Nederland als deltagebied een land is waar ganzen thuis horen, welkom zijn en zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Daarbij dient geen onderscheid te worden gemaakt tussen hier overwinterende ganzen en broedvogels. Het optreden van economische schade alsmede het waarborgen van de vliegveiligheid kunnen aanleiding zijn om maatregelen te nemen.

Maatregelen

Om schade aan gewassen te beperken, zal de schadebestrijding zich moeten richten op de schadepercelen. Wij adviseren daarbij om de ganzen alleen actief te verjagen of te weren op schadegevoelige gewassen en gewassen met een relatief hoge opbrengst. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan percelen met vollegrondsgroenten, percelen met graszaad, percelen met pas ingezaaid grasland of oogstrijp graangewas. Alleen op deze percelen zou moeten worden toegestaan dat ganzen worden verjaagd. De schade die ondanks de actieve verjaging toch optreedt zal, na taxatie, volledig moeten worden vergoed.

Op alle overige percelen, bijvoorbeeld percelen met overjarig grasland en uiteraard de percelen met oogstresten en percelen ingezaaid met groenbemester, moeten de vogels ongestoord kunnen foerageren. Wij delen daarom wel dat onderdeel van het advies van de Ganzen-7, waarin wordt gesteld dat 'gras' niet wordt beschouwd als kwetsbaar gewas.

Uiteraard dient alle schade die op deze weinig schadegevoelige percelen optreedt, na taxatie, eveneens volledig te worden vergoed. Overigens wijzen wij erop dat het moment van taxatie cruciaal is voor het kunnen bepalen van de eventuele werkelijke schade. Voor graan en gras geldt dat het gaat om de periode dat er wordt geoogst.

Het resultaat zal zijn dat er voldoende percelen zijn waar de vogels kunnen foerageren. En omdat ze daar geheel met rust worden gelaten hoeven de vogels geen extra energie te verbruiken die later weer moet worden gecompenseerd. Per saldo zullen de vogels dus in totaal minder voedsel tot zich hoeven te nemen dan in een situatie waarbij de vogels op alle percelen mogen worden ver- en bejaagd.

Bovendien zullen de ganzen effectiever van de schadegevoelige percelen kunnen worden verjaagd, omdat er voldoende alternatieve percelen in de omgeving aanwezig zijn waar zij in rust kunnen foerageren en dus naar kunnen uitwijken. Het verjagen en weren zonder een goed alternatief waar de ganzen naar kunnen uitwijken, is namelijk zinloos (zie: 'Handreiking voor beleid ten aanzien van overzomerende ganzen' van het voormalig ministerie van LNV, september 2007).

Voor de vliegveiligheid geldt dat ook daar de verjagingsactiviteiten zich moeten concentreren op de plaats waar de veiligheid moet worden gewaarborgd, te weten op en direct rondom de start- en landingsbanen. Daarbij moet allereerst worden ingezet op maatregelen om de omgeving van de start- en landingsbanen zo onaantrekkelijk mogelijk te maken voor ganzen. Dat kan bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat er zich daar geen waterpartijen bevinden, of dat deze worden afgedekt, dat er geen plasdras-situaties ontstaan op de omliggende landerijen en dat daar geen voor ganzen aantrekkelijke voedselgewassen worden verbouwd. Op de luchthaven zelf kunnen diverse technieken worden ingezet, om eventueel toch langsvliegende groepen ganzen te verjagen.

Geen populatiebeheer

Het is zinloos om te trachten door middel van het doden van ganzen, bijvoorbeeld door afschot of het vernietigen van legsels, het aantal ganzen terug te dringen. Zolang de omstandigheden, zoals de broedmogelijkheden en het voedselaanbod niet veranderen, zullen alle gedode ganzen binnen korte tijd worden vervangen door nieuwe. In het geval van grote populaties zoals die van de grauwe gans, blijkt ook in de praktijk afschot nauwelijks enig effect op de aantallen te hebben (zie onder andere 'Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei?' SOVON 2006). Opeengevallen plaatsen worden snel ingenomen door ganzen van elders, vanuit de nabije omgeving tot zelfs vanuit heel West-Europa. Bovendien zorgt iedere vorm van bestrijding van de ganzen voor een veel groter broedsucces van de overblijvende ganzen.

Inzet geweer onnodig

Bij het verjagen van de ganzen van de schadegevoelige percelen is de inzet van niet-dodelijke verjagingsmiddelen overigens afdoende. Bij een proef in Friesland werd zowel gebruik gemaakt van verjaging als van bejaging. Bij het verjagen werd hoofdzakelijk gebruik gemaakt van alarmpistolen met opschroefbare schietbuis, waarmee speciale vogelafweermunitie kan worden gebruikt. De ervaringen daar

leerden dat vooral knallers en luchthuilers het meest effectief zijn (zie: 'Onderzoek Stuurbaarheid van ganzen', Oord Faunatechniek, Wittelte 2000). Bovendien bleek dat bij het verjagen van de ganzen geen verschil in effectiviteit tussen het vogelafweerpistool en het geweer kon worden aangetoond (zie: 'Zijn overwinterende ganzen te sturen?', IBN-rapport 437, Wageningen 1999). Overigens stelt ganzenonderzoeker Groot Bruinderink dat het verschijnen van de (herkenbare-) mens op zich in verreweg de meeste gevallen al voldoende is om de ganzen te verjagen, zonder pistool en zonder geweer! (zie: 'Wilde ganzen en cultuurgrasland in Nederland', G.J. Groot Bruinderink, Wageningen 1987) Duidelijk is dat de inzet van het geweer niet een significant beter verjagend effect heeft dan de inzet van alternatieven. Uit een vergelijkend onderzoek naar het effect van verschillende verjagingsmethoden (met en zonder geweer, alleen in de lucht schieten, of een enkele vogel uit de groep doden) is gebleken dat er geen aantoonbaar verschil was in de tijdsduur waarna de vogels op de plek des onheils terugkeerden (zie: Brief van het voormalig Rijksinstituut voor Natuurbeheer gericht aan het ministerie van Landbouw en Visserij (nr: 88/70/sep/bs), 11 januari 1988). Wij delen daarom ook de mening van de Ganzen-7 dat ondersteunend afschot geen verplichting meer mag zijn voor het uitkeren van een schadevergoeding.

Alternatieve middelen die op de schadegevoelige percelen kunnen worden ingezet zijn: het plaatsen van vlaggen, flash harry's, schriklinten, knalapparaat en roofvogelvliegers, het actief verjagen met behulp van een vogelafweerpistool en/of het in opvallende kleding over het perceel lopen eventueel samen met een hond. Ook kunnen smaakstoffen worden toegepast. Op kleine percelen kunnen de vogels worden geweerd door het spannen van draden. En in het geval van landbouwpercelen naast broedgebieden kunnen lage, eventueel tijdelijke, rasters worden geplaatst.

Ons verzoek

Gelet op het voorgaande verzoeken wij u dringend om bij het toekomstige beleid ten aanzien van ganzen in ons land niet in te zetten op populatiebeheer, maar om te kiezen voor effectieve maatregelen die alleen worden ingezet in situaties waarbij er sprake is van belangrijke landbouwschade of een daadwerkelijk gevaar voor de luchtverkeersveiligheid.

Mocht u naar aanleiding van dit advies nog nadere informatie of een nadere toelichting van onze organisatie wensen, dan zijn wij daarvoor uiteraard altijd beschikbaar.

Hoogachtend,

mw. A.P. de Jong, secretaris Stichting De Faunabescherming